

KOMUNIKACIJA

HUMOR

NEOPHODAN ALAT ZA DOBRU KOMUNIKACIJU

Možda ja najbolje znam zašto se čovjek smije - jedino on tako duboko pati da je morao izmisliti smijeh. Najnesretnija i najmelankoličnija životinja je kako i priliči, najveselija.

Nietzsche

Tekst: Mirela Španjol Marković

Što je humor?

Zašto se smijemo? Je li smijeh podcijenjen ili možda precijenjen? Što nam on znači u svakodnevnoj komunikaciji? Koja mu je društvena uloga? Što je čovjeku smiješno?

U nekim definicijama naći ćemo objašnjenje da se čovjek od ostalih živih bića razlikuje po tome što posjeduje sposobnost smijati se.

U znanstvenoj literaturi prisutne su tri teorije humora:

- Teorija superiornosti: Platon, Aristotel i Kvintilijan kažu da se smijemo zbog osjećaja superiornosti nad drugim ljudima, zbog iznenadnog blaženstva koji potječe od predodžbe neke izvrsnosti u nama i to usporedbom sa slabostima drugih ili s našom prijašnjom slabošću.
- Teorija olakšanja koja smijeh objaš-

njava kao oslobađanje zatamnjene "nervezne" energije. Prema toj teoriji, koju je zastupao i Freud, energija oslobođena i ispražnjena u smijehu donosi ugodu jer štedi energiju koja bi inače bila utrošena na obuzdavanje ili potiskivanje agresije.

- Teorija nesklada (inkongruentnosti): humor proizlazi iz doživljaja nepodudarnosti onoga što znamo ili očekujemo s onim što se uistinu dogodi u vicu, dosjetki, pošalici ili besmislici. (Iz knjige Simona Critchleya, "O humoru")

Humor i tijelo

Jedan od razloga zašto se smijemo je ublažavanje stresa i preusmjeravanje kreativne energije na nešto neobično, neočekivano. Smijajući se, u tijelu proizvodimo tjelesne senzacije kao što su ubrzan puls, zbijanje zraka u plućima i

oslobađanje pritiska tako što oblikujemo glasan i grlen zvuk. Mišići lica nam se grče u neobičnoj mimici i ispuštamo nerazumljivo glasanje koje zovemo smijeh. Smijeh kao tjelesni fenomen sličan je konvulzivnim pojavama poput plakanja i orgazma. Ako nemate partnera, smijati se uvijek možete! Pa tko ne bi volio humor?

Ako ste se nasmijali ovoj usporedbi, onda vam se dogodio titraj organa zbog kojeg ćete osjetiti lagano olakšanje.

Humor u politici

Duhoviti ljudi obično su omiljeni u društvu, a kreću se od urnebesnih komedijša (Benny Hill) do humorista sasvim drugačije vrste - diskretnih i frustriranih cinika (Dave Allen, Miljenko Jergović) čiji nas opori humor navodi na razmišlja-

nje i ostavlja gorak okus jer podsjeća na naše slabosti. Najomiljenija vrsta humora u svakom društvu svakako je ismijavanje i izrugivanje vlasti, čime se prosječan čovjek osjeća nadmoćnim u svojoj maloj osveti "onima gore" koje prikazuje glupima, nesposobnima, nekompetentnima... Zanimljivo je da su rijetki političari sposobni našaliti se ili prihvatiti šalu na svoj račun, no kad to znaju, onda ulaze u povijest kao vrhunski govornici. Najpoznatiji od njih je Winston Churchill čiji britki smisao za humor i dan danas inspirira mase koje njegove najbolje viceve prepričavaju kao neki kulturološki fenomen.

Evo nekih od najboljih političkih dosjetki koji su postali sjajan materijal za knjige o retorici:

Zastupnik u gornjem domu britanskog parlamenta Churchill: Kako možete kritizirati ovu vladu? Pa u vrijeme naše vladavine prirodni prirast stanovništva povećan je za 15 %!

Churchill: Koliko vidim, rezultati ove vlasti više se zasnivaju na privatnim, nego na političkim potezima.

Novinar pita Jeljcina za vrijeme posjeta SAD-u:

"Kako se osjećate u SAD-u, gospodine Jeljcin?"

"Dobro", odgovara ovaj.

"Možete li nam dati malo dulji odgovor?" Jeljcin: "Mogu. Ne baš dobro."

Posao i humor

U poslovnom svijetu humor može biti blagotvoran za dobru, opuštenu atmosferu i kvalitetu komunikacije. Kad menadžer ili šef stvari rješava finim humorom, kritika se lakše podnosi, njegove greške lakše opraštaju. Gledate li 8 sati na dan namргоdenog i ukočenog šefa koji se nikad ne šalje, onda je "vrag stvarno odnio šalu". Svaka riječ više boli, svaka i najmanja primjedba stvara otpor.

Ljudi sa smislom za humor obično se smatraju ljudima sa stilom. No, ako nemate smisla za humor, nemojte se, za boga miloga, javno šaliti niti pričati viceve. Sigurno imate neke druge karakteristike kojima možete privući pozornost. Naravno, moramo priznati da je duhovitim osobama najčešće lakše pronaći posao, partnera, progurati svoju ideju, opravdati se kad zabrljaju... Ali, na nepravdu u dijeljenju talenata smo već navikli, zar ne?

Humor na vlastiti račun - najbolji humor

Najbolji humor je nesumnjivo humor na svoj račun. Njime govornik pokazuje ve-

liku dozu samosvijesti i samokritičnosti bez straha da će nekoga povrijediti ili omalovažiti. Znati se smijati sebi najcjedenija je vještina homo sapiensa i vrhunski odmak od samoljublja kojem smo kao vrsta skloni.

Ljudi koji se šale na svoj račun izgledaju samosvjesno, sigurno, inteligentno i simpatično. No, humor na svoj račun ne odnosi se samo na pojedinca, nego i na naciju, državu, regiju. Znati se nasmijati sebi ponekad zvuči bolno sarkastično, ali nas ujedinjava kao ljude i pojačava homogeni duh. Vicevi o Americancu, Nijemcu i Hrvat u kojem posljednji ima najlošiju tehniku, najmanje resursa, najgore uvjete, ali ipak izvuče deblji kraj, pruža nadu da unatoč slabostima možemo opstati i lišava nas društvene depresije. Bar nakratko!

Krizna vremena kao što je upravo ovaj trenutak gospodarske i političke neizvje-

snosti već je generirao pregršt viceva na račun naše gorke sudbine, premijera koje je otišao, premijerke kojoj će vicevi tek prišiti imidž... Što više viceva ispričamo ove godine ne bismo li osjetili navalu serotoninu koji će se pritom lučiti, to ćemo sretniji i opušteniji kročiti u novu stvarnost.

Humor ili seks?

Smijeh je izvorno ljudska karakteristika, terapijska metoda oslobađanja negativne energije, antistresni program koji ljuđe homogenizira, potiče socijalnu interakciju i pomaže u rješavanju konflikata i stresa. Stoga, šaljite se i smijte kad god možete, pronalazite u stvarima onu smiješnu stranu, zabavljajte sebe i druge, smijajući se i proizvodeći osjećaj sličan onom dok vodite ljubav. Seks ili vic? Ovisi koliko vremena imate. Vic je kraći (ponekad).

